

## 12658 - Равиши паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар эътиқоф

---

### савол

Меҳоҳам дар мавриди равиши паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар бораи эътиқоф маълумот ҳосил намоям.

### Ҷавоби муфассал

Ҳамду сано барои Аллоҳ.

Равиши паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар бобати эътиқоф комилтарин ва осонтарин равиш аст. Паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) боре дар даҳаи аввали Рамазон, сипас дар даҳаи мобайни Рамазон ба хотири ҷустуҷӯи шаби қадр эътиқоф нишаст. Баъдан равшан гардид, ки шаби қадр дар даҳаи охири Рамазон қарор дорад. Аз он рӯз иборат, то охири умри худ, дар даҳаи охири Рамазон эътиқоф менишаст.

Боре эътиқофи даҳаи охири Рамазонро тарк кард. Сипас қазои онро дар даҳаи аввали моҳи шаввол адо намуд. Ривояти Бухорӣ ва Муслим.

Аммо соли, ки дар он вафот кард, бист рӯз ба эътиқоф нишаст. Ривояти Бухорӣ (2040).

"Гуфтаанд: Сабаби бист рӯз эътиқоф нишастани паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар он буд, ки аз наздикшавии аҷали худ огоҳӣ пайдо карда буд. Хост, ки амалҳои некро зиёд анҷом бидиҳад, то барои уммати худ таълим диҳад, ки онҳо низ пеш аз мулоқот бо Аллоҳ амалҳои зиёд анҷом диҳанд то ин, ки дар ҳолати беҳтарин бо Аллоҳ мулоқот намоянд.

Инчунин гуфтаанд: Сабаби бист рӯз эътиқоф нишастани паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар он буд, ки Ҷабраил (дурудуду Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳар моҳи Рамазон як маротиба бо паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) Қуръонро мудораса мекард. Вақте ки соли охирини ҳаёти паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) фаро расид, ду маротиба ин корро анҷом

дод. Бинобар ин, ду баробари эътикофҳои пешина, ба эътикоф нишаст.

Пурқувваттарин дидгоҳ ин аст, ки сабаби бист рӯз эътикоф нишастани паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар он буд, ки ӯ як сол пеш аз он дар сафар буд. Далели он ҳадисест, ки Насоӣ ва Абудовуд ривоят кардаанд ва он лафзи Насоӣ аст ва онро Ибни Ҳаббон ва дигарон саҳеҳ доништаанд. Ин ҳадис аз Убай ибни Каъб (Аллоҳ аз ӯ хушнуд бод) ривоят шудааст, ки мегӯяд: "Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар даҳаи охири Рамазон ба эътикоф менишаст. Як сол сафар намуд ва ба эътикоф нанишаст. Вақте ки соли баъдӣ расид, бист рӯз ба эътикоф нишаст". Поёни суҳан аз китоби "Фатҳу-л-борӣ".

Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) амр менамуд, ки барои ӯ хаймае дар дохили масҷид зада шавад. Дар дохили хайма менишаст ва аз мардум хилватнишинӣ мекард ва ба Парвардигори худ рӯй меовард, то ин ки хилватнишинӣ дар шакли воқеиаш сурат бигирад.

Боре дар хаймаи туркӣ (яъне хаймаи хурд) ба эътикоф нишаст ва ба дари он бурёро гузошт. Ривояти Муслим (1167).

Ибни Қаййим дар "Зоду-л-маод" (2/90) фармудааст:

"Ҳамаи ин гуфтаҳо мақсади эътикоф ва рӯҳи онро нишон медиҳад. Ин бар акси амалҳое, ки ҷоҳилон анҷом медиҳанд, ки эътикофро василае барои сӯҳбат кардан ва зиёрат кардани ҳамдигар қарор доданд ва бо якдигар гуфтугӯ карда менишинанд. Ин чизест ва эътикофи паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) чизи дигар аст". Поёни суҳан.

Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ҳангоми эътикоф доимо дар масҷид менишаст ва аз масҷид танҳо барои қазои ҳоҷат берун мешуд. Оиша (Аллоҳ аз ӯ хушнуд бод) фармудааст: "Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ҳангоме, ки дар эътикоф буд, ворида хона намешуд, магар ба хотири ҳоҷат". Ривояти Бухорӣ (2029) ва Муслим (297).

Дар ривояти Муслим чунин омадааст: "Магар ба хотири ҳоҷати инсонӣ". Зӯҳрӣ инро тафсир карда мегӯяд, ки ҳоҷати инсонӣ, пешобу ғоит мебошад.

Паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ба покизагии худ аҳамият медод ва сари худро аз масҷид ба ҳучраи Оиша (Аллоҳ аз ӯ хушнуд бод) дохил мекард ва Оиша (Аллоҳ аз ӯ хушнуд

бод) сари паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод)-ро мешуст ва мӯи ӯро шона мекард.

Бухорӣ (2028) ва Муслим (297) аз Оиша (Аллоҳ аз ӯ хушнуд бод) ривоят кардаанд, ки ӯ гуфтааст: Паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳангоми эътиқофнишинӣ, сари худро ба сӯи ман дароз мекард ва ман дар ҳоли ҳайз будан, мӯи ӯро шона мекардам.

Дар ривояти Бухорӣ ва Муслим омадааст: "Ман сари ӯро мешустам".

Ҳофиз мегӯяд: Дар ҳадис ҷоиз будани покиза кардани худ, хушбӯӣ намудан, шустан, тарошидан, зинат додан дида мешавад. Аксарияти донишмандон бар ин назаранд, ки чизҳое, ки анҷоми он дар масҷид макрӯҳанд, дар эътиқоф низ макрӯҳ мебошанд. Поёни сухан.

Ҳамзамон яке аз равишҳои паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ин аст, ки ҳангоми эътиқоф набояд инсон бемореро зиёрат кунад, ё ба ҷанозае ширкат наояд ва ин барои он буд, ки ба таври комил муноҷот бо Аллоҳ таъоло сурат бигирад ва ҳикмати эътиқоф, ки канорагирӣ аз мардум ва рӯйоварӣ ба сӯи Аллоҳ таъоло аст, амалӣ гардад.

Оиша (Аллоҳ аз ӯ хушнуд бод) мегӯяд:

"Бар эътиқофнишин суннат аст, ки бемореро зиёрат накунад, ба ҷанозае иштирок наварзад, ба ҳамсараш даст назанад ва бо ӯ ҳамбистарӣ накунад ва барои баровардани ниёзе набарояд, магар дар ҳоли зарурӣ". Ривояти Абӯдовуд (2473). Албонӣ ин ҳадисро дар "Саҳиҳу Абидовуд" саҳеҳ хондааст.

Мақсад аз бахши ҳадис: "ба ҳамсараш даст назанад ва бо ӯ ҳамбистарӣ накунад". Яъне бо ӯ ҷимӯъ ва ҳамхобӣ накунад. Инро Шавконӣ дар китоби "Найлу-л-автор" гуфтааст.

Баъзе аз ҳамсарони паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ӯро дар ҳоли эътиқоф зиёрат мекарданд. Ҳаргоҳ яке аз онҳо аз назди паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) мехост биравад, паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ӯро то хонааш мебурд ва он дар шаб буд.

Аз Сафия ҳамсари паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) ривоят аст, ки ӯ ба зиёрати паёмбар (дурудуду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳоле, ки ӯ дар даҳаи охири моҳи Рамазон, дар

масҷид ба эътикоф нишаста буд, омад ва соате бо ӯ сӯҳбат кард. Сипас аз ҷой хест, то баргардад, паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) низ аз ҷойи худ хест, то ӯро ба хонааш бибарад. Ривояти Бухорӣ (2035) ва Муслим (2175).

Хулосаи калом ин аст, ки эътикофи паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) бо осонӣ буд, дар он саҳтгирӣ дида намешуд. Тамоми вақти паёмбар (дуруду паёми Аллоҳ бар ӯ бод) дар ҳоли эътикоф дар зикри Аллоҳ ва рӯйоварӣ ба тоати Аллоҳ буд, то ин ки шаби қадрро дарёбад.

Ба китоби "Зоду-л-маод"-и Ибни Қаййим (2/90) ва "Ал-Эътикофу назратун тарбавия"-и доктор Абдулатиф Болту нигаред.